

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502442 Medicina	OB	5	0

Professor de contacte

Nom: José Antonio Ramos Quiroga

Correu electrònic:

JoseAntonio.Ramos.Quiroga@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

-Haver superat l'assignatura de Psicologia Mèdica de 2on. curs.

L'estudiant adquirirà el compromís de preservar la confidencialitat i secret professional de les dades que pugui tenir accés per raó dels aprenentatges als serveis assistencials. També en mantenir una actitud d'ètica professional en totes les seves accions.

Objectius

L'assignatura de Psiquiatria que s'imparteix al alumnes de Pre-grau de 5è curs té el context de formació en els aspectes bàsics de la Psiquiatria i la Salut Mental que tot metge ha de conèixer per la correcta pràctica de la medicina, independentment de la especialitat final que realitzi l'estudiant.

_ Reconèixer, diagnosticar i orientar el maneig dels problemes mentals.

_ Conèixer la semiologia i la tècnica de l'exploració psicopatològica que permeti reconèixer les principals síndromes psiquiàtriques.

_ Conèixer les bases de la relació entre salut i ambient.

_ Conèixer els fonaments biològics, psicològics i socials dels trastorns de la personalitat i la conducta anormal.

_ Reconèixer, diagnosticar i orientar el maneig dels trastorns psiquiàtrics.

_ Conèixer els fonaments de la psicoteràpia.

_ Saber realitzar una anamnesi psiquiàtrica completa, centrada en el pacient i orientada a les diferents psicopatologies, interpretant el seu significat.

_ Conèixer els principals grups de fàrmacs, dosis, vies d'administració i farmacocinètica, les seves interaccions i efectes adversos, i prescripció i farmacovigilància.

Competències

- Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la recerca.

- Demostrar que comprèn els fonaments de la conducta humana normal i les seves alteracions en diferents contextos.
- Demostrar una experiència clínica adequada en institucions hospitalàries, centres de salut o altres institucions sanitàries, sota supervisió, així com coneixements bàsics de gestió clínica centrada en el pacient i utilització adequada de proves, medicaments i altres recursos del sistema sanitari.
- Elaborar una orientació diagnòstica i establir una estratègia d'actuació raonada, valorant els resultats de l'anamnesi i l'exploració física, així com els resultats posteriors de les exploracions complementàries indicades.
- Establir el diagnòstic, pronòstic i tractament sustentant les decisions amb la millor evidència possible i un enfocament multidisciplinari basat en les necessitats del pacient i que impliqui tots els membres de l'equip de salut, així com l'entorn familiar i social.
- Identificar i mesurar els components afectius i emotius de la conducta humana i les seves alteracions.
- Indicar la terapèutica més adequada dels processos aguts i crònics més prevalents, així com dels malalts en fase terminal.
- Indicar les tècniques i procediments bàsics de diagnosi i analitzar i interpretar els resultats per precisar millor la naturalesa dels problemes.
- Obtenir i elaborar una història clínica que contingui tota la informació rellevant, estructurada i centrada en el pacient, tenint en compte tots els grups d'edat, sexe, els factors culturals, socials i ètnics.
- Obtenir i utilitzar dades epidemiològiques i valorar les tendències i riscos per a la presa de decisions sobre salut.
- Plantejar i proposar les mesures preventives adequades a cada situació clínica.
- Realitzar els procediments pràctics fonamentals d'exploració i tractament.
- Realitzar un examen físic general i per sistemes, apropiat a l'edat del pacient i al sexe, de manera completa i sistemàtica i una valoració mental.
- Reconèixer els determinants de la salut de la població, tant els genètics com els dependents del sexe, l'estil de vida, la demografia, els factors ambientals, socials, econòmics, psicològics i culturals.
- Reconèixer i actuar en les situacions que posen la vida en perill immediat i aquelles altres que requereixen atenció immediata.

Resultats d'aprenentatge

1. Classificar els trastorns de l'estat d'ànim i d'ansietat.
2. Classificar la metodologia d'avaluació psiquiàtrica.
3. Definir el concepte de psiquiatria.
4. Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la recerca.
5. Descriure els serveis assistencials destinats a malalts mentals.
6. Descriure la prevenció psiquiàtrica, nivells i tipus d'actuació.
7. Descriure la semiologia dels principals trastorns mentals.
8. Descriure les bases etiopatogèniques, el procés diagnòstic, la clínica i evolució i els abordatges terapèutics en les entitats nosològiques psiquiàtriques.
9. Descriure les urgències psiquiàtriques.
10. Detectar alteracions del pensament i del judici per a la caracterització de l'estat mental.
11. Detectar el risc de suïcidi.
12. Detectar el risc de violència.
13. Detectar els components emocionals de la malaltia orgànica i la malaltia mental.
14. Detectar insight: consciència de malaltia.
15. Diferenciar manifestacions psicopatològiques.
16. Dissenyar una orientació terapèutica seguint les estratègies terapèutiques pseudofarmacològiques i biològiques actuals.
17. Elaborar una història clínica psiquiàtrica d'un malalt psíquic i d'un malalt orgànic.
18. Establir pautes d'actuació en urgències psiquiàtriques.
19. Explicar el procediment que cal seguir en una exploració psiquiàtrica.
20. Explicar la psiquiatria d'interconsulta i enllaç.
21. Explicar les bases biològiques, psicològiques i socials de la psiquiatria.
22. Fer una exploració psiquiàtrica en un context mèdic real.
23. Identificar dades epidemiològiques en l'àmbit de la psiquiatria.
24. Identificar els principals sistemes de classificació en psiquiatria.
25. Identificar la simptomatologia i les formes clíniques dels trastorns de l'estat d'ànim i d'ansietat.

26. Identificar les alternatives terapèutiques de les principals malalties mentals.
27. Indicar decisions terapèutiques psiquiàtriques.
28. Integrar coneixements de psicopatologia de la consciència, atenció i orientació, pensament i llenguatge, memòria, percepció, afectivitat, psicomotricitat i intel·ligència.
29. Interpretar resultats d'una exploració psiquiàtrica.
30. Orientar en el maneig dels trastorns psiquiàtrics.
31. Realitzar una entrevista psiquiàtrica i exploracions neuropsicològiques complementàries.
32. Relacionar les principals tècniques psicoterapèutiques amb les seves indicacions.

Continguts

Història clínica. Entrevista psiquiàtrica. Exploració psiquiàtrica. Epidemiologia psiquiàtrica. Psicopatologia de la consciència, atenció, orientació, concentració, memòria, intel·ligència, pensament, afectivitat i psicomotricitat. Delírium, demència, trastorns amnèsics i altres trastorns cognoscitius. Trastorns relacionats amb l'ús substàncies. Esquizofrènia i altres trastorns psicòtics. Trastorns de l'estat d'ànim. Conducta suïcida. Trastorns d'ansietat. Trastorns somatomorfs. Trastorns facticis. Trastorns dissociatives. Trastorns de la conducta alimentària. Trastorns de la personalitat. Trastorns del son. Trastorns sexuals i de la disfunció sexual. Trastorns del control d'impulsos. Trastorns relacionats amb traumes i factors d'estrès. Psiquiatria de la infància i de l'adolescència. Gerontopsiquiatria. Psiquiatria de interconsulta i enllaç. Urgències psiquiàtriques. Tractament psicofarmacològic. Tractament psicològic.

Blocs distributius

El contingut es desenvolupa en:

A: 35 classes teòriques d'una hora de durada cadascuna.

B: 6 seminaris especialitzats (tipologia SESP) de dues hores cadascun

C: 7 pràctiques clíniques assistencials (PCA, tipologia PCLI) de 3 hores cadascuna.

D: Treball individual

Teoria

35 classes teòriques de 60 minuts amb el següent temari:

Tema 1. Concepte de Psiquiatria. Història de la Psiquiatria. Psiquiatria i Medicina

Objectius i evolució de l'assistència a la malaltia mental des de l'antiga Grècia fins als nostres dies.

Tema 2. Mètodes d'estudi. Models i teories psiquiàtriques

Models conceptuals psiquiàtrics més importants: biològics, psicològics i socials.

Tema 3. Psicopatologia i propedèutica psiquiàtrica

Aprenentatge diferencial de la història clínica en psiquiatria en relació a la història clínica mèdica convencional. Iniciació a l'exploració psicopatològica i diagnòstic sindròmic.

Tema 4. Nosologia psiquiàtrica

Identificació dels grans grups nosològics. Bases de les classificacions.

Tema 5. Trastorns mentals orgànics I

Trastorn Mental Orgànic en les actuals classificacions (DSM-5 i CIE-10). Identificació de quadres de Delírium o síndrome confusional.

Tema 6. Trastorns mentals orgànics II i Deteriorament Cognoscitiu

Identificació dels quadres de demència sota la perspectiva de salut mental.

Tema 7. Trastorns esquizofrènics I

Concepte i descripció. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic.

Tema 8. Trastorns esquizofrènics II

Diagnòstic diferencial. Tractament.

Tema 9. Trastorns delirants i esquizoafectius

Presentació clínica dels trastorns delirants i esquizoafectius. Diagnòstic. Criteris de derivació. Tractament.

Tema 10. Conductes addictives I

Coneixements bàsics dels trastorns relacionats amb el consum de les diferents substàncies d'abús (alcohol, nicotina). Epidemiologia del consum. Clínica associada al consum.

Tema 11. Conductes addictives II

Coneixements bàsics dels trastorns relacionats amb el consum de les diferents substàncies d'abús i addicions comportamentals. Epidemiologia del consum. Clínica associada al consum.

Tema 12. Trastorns afectius I

Diagnòstic d'episodis depressius i maníacs. Tractament de primera elecció en àmbits no especialitzats i criteris de derivació. Tractaments integrats.

Tema 13. Trastorns afectius II

Diagnòstic d'episodis depressius i maníacs. Tractament de primera elecció en àmbits no especialitzats i criteris de derivació. Tractaments integrats.

Tema 14. Trastorns d'ansietat.

Concepte i descripció dels diferents trastorns d'ansietat. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic.

Tema 15 . Trastorns obsessius i fòbics

Concepte i descripció dels fenòmens rumiatius i compulsius, així com de les fòbies. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic. Diagnòstic diferencial i tractament.

Tema 16. Trastorns de conversió i de somatització

Concepte i descripció dels trastorns de conversió i de somatització. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic. Diagnòstic diferencial i tractament.

Tema 17. Trastorns relacionats amb traumes i factors d'estrès. d'adaptació. Reaccions psicològiques a la malaltia somàtica Concepte i descripció dels trastorns d'adaptació. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic. Diagnòstic diferencial i tractament.

Tema 18. Resposta sexual i disfuncions sexuals

Fisiologia de la resposta sexual i implicacions en la patologia humana. Disfuncions i parafílies sexuals. Criteris per a la derivació a l'assistència especialitzada.

Tema 19. Conducta suïcida

Detecció del risc suïcida. Avaluació i correcta derivació. Intervenció en Urgències.

Tema 20. Trastorns de personalitat I

Concepte i descripció dels diferents trastorns de personalitat. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic.

Tema 21. Trastorns de personalitat II

Concepte i descripció dels diferents trastorns de personalitat. Epidemiologia, exploració i bases del diagnòstic.

Tema 22. Psiquiatria infantil I

Característiques de la psicologia infantil i la seva influència en els estats patològics. Trastorns del neurodesenvolupament. Detecció d'estats patològics. Avaluació i correcta derivació.

Tema 23. Psiquiatria infantil II. Trastorns de comportament en l'edat preescolar, escolar i adolescència

Trastorns de comportament en l'edat preescolar, escolar i adolescència. Detecció d'estats patològics. Avaluació i correcta derivació.

Tema 24. Patologia psicossomàtica i Psiquiatria d'enllaç

estudi dels factors psicològics que puguin afectar la presentació i els cursos dels trastorns generals. Maniobres terapèutiques per al seu guariment o millora. Factors psicològics en l'etiologia d'algunes alteracions mèdiques. Recursos psicoterapèutics per associar-los al tractament general.

Tema 25. Trastorns de la conducta alimentària

Coneixement dels trastorns de la conducta alimentària per poder diagnosticar o detectar un cas exercint en qualsevol especialitat no psiquiàtrica.

Tema 26. Gerontopsiquiatria

Aplicació de les característiques de l'ancià a la patologia psiquiàtrica. Identificació dels trastorns psiquiàtrics propis de la vellesa. Aplicació dels tractaments corresponents, tenint en compte les condicions i l'edat de la persona.

Tema 27. Trastorns del son

Com efectuar l'exploració del son. Bases neurofisiològiques dels trastorns del son, principalment els que es presenten en les malalties psiquiàtriques.

Tema 28. Tractaments biològics: psicofàrmacs I (ansiolítics i antidepressius)

Nocions bàsiques de psicofarmacologia. Coneixements generals sobre psicofàrmacs: quan s'han d'utilitzar, com i quins són els principals avantatges i inconvenients.

Tema 29. Tractaments biològics: psicofàrmacs II (antipsicòtics)

Nocions bàsiques de psicofarmacologia.

Tema 30. Tractaments biològics: psicofàrmacs III (eutimitzants i altres psicofàrmacs)

Nocions bàsiques de psicofarmacologia.

Tema 31. Altres tractaments biològics

Tractaments biològics en psiquiatria. Nocions bàsiques de teràpia electroconvulsiva (TEC), psicocirurgia i altres tractaments.

Tema 32. Tractaments psicològics I

Principals modalitats de tractaments psicològics i les seves indicacions en el context dels tractaments psiquiàtrics.

Tema 33. Tractaments psicològics II

Principals modalitats de tractaments psicològics i les seves indicacions en el context dels tractaments psiquiàtrics.

Tema 34. Urgències psiquiàtriques

Identificar les característiques d'una urgència psiquiàtrica. Intervenció en crisi. Tractament d'urgència en els trastorns per angoixa i trastorns afectius.

Tema 35. Cervell i conducta

Aplicacions bàsiques de les tècniques de neuroimatge en psiquiatria.

Seminaris

Els seminaris s'adaptaran a la realitat assistència de cadascuna de les Unitats Docents Hospitalàries (UDH), que ho explicitaran el primer dia de classe de l'assignatura, a través del professors responsables de l'assignatura a les UDH. Es realitzaran un total de 6 seminaris (tipologia SESP) de 2hores de durada cadascun:

Seminari 1: Psicopatologia i propedèutica psiquiàtrica.

Seminari 2: Conductes addictives.

Seminari 3: El metge davant la malaltia mental.

Seminari 4: Poblacions específiques.

Seminari 5: Intervenció en situacions crítiques.

Seminari 6: La dimensió psiquiàtrica de la medicina.

Pràctiques clíniques

21 hores de pràctiques obligatòries

Les pràctiques clíniques tenen com a objectiu l'apropament i l'experiència de la pràctica de la psiquiatria a l'alumne, qui, sempre acompanyat del professor, rebrà les explicacions adequades per a la millor comprensió de l'assignatura i l'aprenentatge de destreses. Les pràctiques són especialment útils perquè l'alumne aprengui i desenvolupi les habilitats de l'entrevista metge-pacient en general i l'entrevista del pacient psiquiàtric en particular per facilitar la realització d'una exploració psicopatològica i un diagnòstic sindròmic. Es proposa una rotació per diferents dispositius de l'atenció psiquiàtrica o activitats multimèdia, amb la finalitat de prendre contacte amb els diferents aspectes de l'atenció en psiquiatria i salut mental. Així, es proposa que l'alumne acompanyi el professor en el curs de l'assistència clínica en qualsevol dels dispositius següents:

- Unitat de Psiquiatria d'aguts
- Unitat d'Addiccions (unitat d'ingrés i/o ambulatori)
- Centre de Salut Mental
- Programa específic de cadascuna de les Unitats Docents Hospitalàries (per exemple, trastorns afectius, interconsulta, trastorns del neurodesenvolupament, programa de prevenció de suïcidi, psiquiatria infanto-juvenil, etc.)

L'organització final de les pràctiques s'adaptarà a la realitat assistència de cadascuna de les Unitats Docents Hospitalàries (UDDHH), que ho explicitaran el primer dia de classe de l'assignatura, a través del professors responsables de l'assignatura a les UDH.

Metodologia

Aquesta Guia descriu el marc, continguts, metodologia i normes generals de l'assignatura, d'acord amb el pla d'estudis vigent. L'organització final de l'assignatura pel que fa al nombre i mida de grups, distribució en el calendari i dates d'exàmens, criteris específics d'avaluació i revisió d'exàmens, es concretaran a cada una de les Unitats Docents Hospitalàries (UDH), que ho explicitaran a través de les seves pàgines web i el primer dia de classe de cada assignatura, a través del professors responsables de l'assignatura a les UDH.

Pel present curs, els professors designats pels Departaments com a responsables de l'assignatura a nivell de Facultat i de les UDH són:

Departament responsable:

Responsable de Facultat: Dr. Josep Antoni Ramos-Quiroga

Responsables UDH

Responsables UDHSP	Responsables UDHVH	Responsables UDGTiP	Responsables UDHPT
Dr. Enric Álvarez ealvarez@santpau.cat	Dr. Josep Antoni Ramos-Quiroga jaramos@vhebron.net	Dr. Crisanto Diez Quevedo cdiezquevedo.germanstrias@gencat.cat	Dr. Palao Vidal, Diego José Dpalao@tauli.cat

Metodologia docent general:

Crèdits assignatura: 6 ECTS= 150 hores

TREBALL AUTÒNOM (50% total= 75 hores).

Lectura comprensiva de textos i articles, estudi i realització d'esquemes, resum i assimilació conceptual dels continguts. Preparació de les presentacions i lliuraments.

AVALUACIÓ (5% aproximat, total= 7 hores): 2 examens parcials i 1 examen de síntesi final, així com avaluació de pràctiques.

TIPOLOGIES DOCENTS DIRIGIDES: 45% total 67,5 hores

Teoria (classes magistrals; tipologia TE). Mida de grup: grup de matrícula. Sessions programades 35 (1h per sessió).

Seminaris especialitzats (tipologia SESP). La mida estàndard és de 20 i els desdoblaments s'estableix a partir de 25 estudiants per grup. Sessions programades: 6 sessions de 2 hores (total: 12 hores).

Pràctiques clíniques (PCA):

- 1. Pràctiques clíniques assistencials (PCA).** Es realitzaran en grup de 2-5 alumnes. Total: 21 hores. Els alumnes acudirán a les instal·lacions de les sales d'hospitalització, quiròfans, consultes externes o gabinets d'exploració.

Activitats formatives

Títol

Hores ECTS Resultats d'aprenentatge

Tipus: Dirigides			
PRÀCTIQUES CLÍNiques ASSISTENCIALS (PCA)	21	0,84	17, 19, 22, 31
SEMINARIS ESPECIALITZATS (SESP)	12	0,48	13, 14, 15, 28, 29, 30
TEORIA (TE)	35	1,4	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 18, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 32
Tipus: Autònomes			
ELABORACIÓ DE TREBALLS / ESTUDI PERSONAL / LECTURA D'ARTICLES / INFORMES D'INTERÈS	74,5	2,98	4

Avaluació

Tots els continguts exposats a les classes teòriques i als seminaris podran ser objecte d'avaluació. En finalitzar l'assignatura es farà una avaluació que constarà de preguntes d'elecció múltiple (PEM) (contingència 70%), així com una avaluació psicopatològica, diagnòstica i terapèutica d'un cas clínic (30%). Es faran dos examens parcials que alliberaran matèria durant el primer semestre i al febrer una examen final per aquells que no hagin alliberat matèria. El segon parcial i l'examen final cosntaran de preguntes sobre un cas clínic per tal d'avaluar les pràctiques.

Els estudiants que després del procés d'avaluació no hagin superat els dos parcials de l'assignatura, tindran al mes de febrer l'opció d'una prova final de síntesi. Les diferents puntuacions de l'avaluació continuada no es podran recuperar en aquesta avaluació final de febrer. Les qualificacions obtingudes a la prova final de síntesi, ja sigui a la teoria o la pràctica, substituiran les qualificacions respectives suspeses durant els examens parcials i s'utilitzaran per calcular la nota final, seguint el mateixos criteris dels apartats anteriors. Només es podran acollir a aquesta prova final de síntesi de febrer els alumnes que s'hagin presentat als examens parcials i no els hagin superat.

Els estudiants que no realitzin les proves d'avaluació tant teòrica com pràctica seran considerats com No avaluats exhauint els drets a la matrícula de l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluacions escrites mitjançant proves objectives: Ítems d'elecció múltiple	70%	6	0,24	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32
Avaluacions escrites mitjançant proves objectives: proves d'assaig de preguntes restringides	30%	1,5	0,06	17, 19, 22, 31

Bibliografia

- Vallejo Ruiloba J. Introducción a la Psicopatología y la Psiquiatría (7ª edición) Masson. Barcelona. 2011.
- Kaplan - Sadock. Sinopsis de psiquiatría. Ciencias de la conducta. Psiquiatría clínica. (10ª edición) Editorial Médica Panamericana. 2009.
- Hales JA, Yudofsky SC, J.A. Talbolt JA. DSM-IV. Tratado de psiquiatría. (5ª edición). Masson, Barcelona. 2009.

- Gelder, López Ibor, Andreasen. Tratado de Psiquiatria. (3 vols). Ars Médica. Barcelona. 2003.
- Obiols, JE (Ed.). Manual de Psicopatología General (1ª ed). Biblioteca Nueva, 2008.
- Stern, Theodore A; Rosenbaum, Jerrold F; Fava, Maurizio; Biederman, Joseph; Rauch, Scott. Comprehensive Clinical Psychiatry. Massachusetts General Hospital 2008.
- Vallejo Ruiloba, J. Tratado de Psiquiatría (2ª edició). Ars Médica. Barcelona 2010.
- Black y Andreasen (5ª edición). Introducción a la Psiquiatría. Editorial Médica Panamericana. 2012.